

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการบริหารงาน และปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เขตการศึกษา 6

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู จากโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น เขตการศึกษา 6 ปีการศึกษา 2527 จำนวน 259 คน เป็นกลุ่มผู้บริหาร 73 คน และกลุ่มครู 186 คน กลุ่มผู้บริหาร สุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Ssampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) กลุ่มครู สุ่มตัวอย่างมาร้อยละ 50 ของจำนวนครูแต่ละโรงเรียนที่ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย จำนวน 186 คน



2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม 1 ชุด แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ตามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 เป็นการจัดลำดับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียน จำนวน 6 ข้อ ท้ายข้อเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียนเพิ่มเติม ส่วนที่ 2 ตามเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานบริหารโรงเรียน จำนวน 43 ข้อ และตอนที่ 3 ตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น และสาเหตุของปัญหาแต่ละข้อ จำนวน 40 ข้อ ท้ายแบบสอบถามเป็นคำถามปลายเปิด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอื่น ๆ และแนวทางแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปส่งสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ทุกจังหวัด ในเขตการศึกษา 6 เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่ต้องการศึกษา และขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ แบบสอบถามไปรวมทั้งสิ้น 259 ฉบับ ได้รับคืน 240 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92.66 เป็นของผู้บริหาร 60 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.19 เป็นของครู 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.77

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มผู้บริหาร และกลุ่มครู จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง อายุราชการ และวุฒิทางการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การร้อยละ (Percentage)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับงานบริหารโรงเรียน ระหว่างกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(Standard Deviation) อัตราส่วนวิกฤต (t - test) และการวิเคราะห์
เนื้อหา

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาด
เล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น และเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงาน
โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation) อัตราส่วนวิกฤต (t - test) และการวิเคราะห์
เนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240คน เป็นชาย 127 คน
คิดเป็นร้อยละ 52.92 เป็นหญิง 113 คน คิดเป็นร้อยละ 47.08 ในจำนวนผู้บริหาร
60 คน เป็นชาย 55 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 เป็นหญิง 5 คน คิดเป็นร้อยละ
8.33 ส่วนครู 180 คน เป็นชาย 72 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 เป็นหญิง 108
คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

2. อายุ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240คน ผู้มีอายุอยู่ในช่วง
21- 30 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ผู้มี
อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.08
สำหรับผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี มีจำนวน 27 คน คิดเป็น
ร้อยละ 45.00 ของกลุ่มผู้บริหาร สำหรับครู ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี
มีจำนวน 148 คน คิดเป็น ร้อยละ 82.22 ของกลุ่มครู

3. อายุราชการ ในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน ผู้มีอายุ
ราชการในช่วง 1 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือมีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ
38.75 ผู้บริหารมีอายุราชการในช่วง 6 - 10 ปี มีจำนวนมากที่สุดคือ 21คน คิดเป็น

ร้อยละ 35.00 สำหรับครู ส่วนใหญ่มีอายุราชการอยู่ในช่วง 1-5 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 51.67

4. วุฒิต่างการศึกษาในจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 240 คน ผู้มีวุฒิปริญญาตรี มีจำนวนมากที่สุดคือ 129 คน คิดเป็นร้อยละ 53.75 ผู้ที่มีปริญญาโท มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.42 ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี มีจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ของกลุ่มผู้บริหาร และผู้บริหารมีวุฒิปริญญาโท เพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.66 สำหรับครูส่วนใหญ่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 50.56

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น

ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของงานบริหาร
โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของงานบริหารงาน
วิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้จัดลำดับเรื่อง การวางโครงการบริหารงานวิชาการไว้อย่างชัดเจน ให้ครูทราบล่วงหน้า เป็นอันดับ 2 การจัดทำจัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นลำดับ 3 ปรับปรุงวิธีสอนให้มีประสิทธิภาพเป็นลำดับ 4 และการนำผลการวัดผล การประเมินผล มาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน เป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการที่โรงเรียนปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมจากคำถามปลายเปิด มีดังนี้ การสอนซ่อมเสริม ติดตามผลการเรียน การสอน จัดให้มีห้องสมุด ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่นและนำทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ต่อการเรียนการสอน จัดให้มีการสัมมนาปัญหาทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา การจัดทำเครื่องมือวัดผล และแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า การประชุมครู เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียนเป็นลำดับ 1 สนับสนุนให้ครูไปศึกษาต่อ หรือเข้าร่วมประชุมสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้เป็นลำดับ 2 การปรุมนิเทศครูทั้งที่บรรจุใหม่หรือโอนย้ายมา ตลอดจนให้คำแนะนำแก่ครูปัจจุบัน เป็นลำดับ 3 การจัดทำเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้พิจารณาความดีความชอบเป็นลำดับ 4 และการให้สวัสดิการและการสงเคราะห์ เช่น มีที่พักอยู่ใกล้โรงเรียน เป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากรที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมจากการตอบคำถามปลายเปิดดังนี้ การมอบหมายงานให้บุคลากรเหมาะสมกับความสามารถและความถนัด การนิเทศงานและการพัฒนาบุคลากร จัดให้มีอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีอันดีระหว่างครูในโรงเรียน

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า การวางแผนรับนักเรียนประจำปีเป็นลำดับ 1 การแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดเรียนเป็นลำดับ 2 การจัดทำสมุดประวัตินักเรียนเป็นลำดับ 3 การช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน เป็นลำดับ 4 และการบริการด้านสุขภาพและอนามัย เป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด มีดังนี้ การจัดหาทุนให้แก่เด็กเรียนขาดแคลน การจัดโครงการอาหารกลางวัน จัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน และจัดกิจกรรมเสริมความรู้ให้แก่เด็กเรียน เช่น การศึกษานอกสถานที่ สหกรณ์ในโรงเรียน ประชาธิปไตยในโรงเรียน และการกีฬา เป็นต้น และจัดครูรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนโดยเฉพาะ

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า

การวางแผนผังเกี่ยวกับอาคารสถานที่เป็นลำดับ 1 การปรับปรุงอาคารสถานที่ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนตามหลักสูตร ประถมศึกษา 2521 เป็นลำดับ 2 การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้ปลอดภัยอยู่เสมอ เป็นลำดับ 3 การปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ เพื่อความร่มเย็น และสวยงาม เป็นลำดับ 4 และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ ที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด มีดังนี้ จัดที่นั่งในสนามสำหรับให้นักเรียนพักผ่อน จัดทำสนามเด็กเล่น จัดห้องเรียนเฉพาะวิชา และจัดหาโต๊ะเก้าอี้ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

5. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารงานธุรการและการเงิน ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า การจัดหางบประมาณประจำปีของโรงเรียนเป็นลำดับ 1 การจัดทำบัญชีชนิดต่าง ๆ เป็นลำดับ 2 การจัดทำทะเบียนและสถิติเป็นลำดับ 3 การจัดทำงานสารบรรณ เป็นลำดับ 4 และการจัดทำเงินนอกงบประมาณ เป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและการเงินที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด มีดังนี้ การเก็บเอกสารหรือหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเงินไว้เป็นหลักฐานตามระเบียบ

6. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า แดงตั้งคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียนเป็นลำดับ 1 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์โรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เป็นลำดับ 2 รวมนมอกกับชุมชน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นลำดับ 3 รวมนมอกกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นลำดับ 4 และส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นลำดับ 5

งานอื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่โรงเรียนควรปฏิบัติเพิ่มเติม รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิดมีดังนี้ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน การบริการคานชาวสารต่าง ๆ แก่ชุมชน ประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละครั้งเป็นอย่างน้อยและสนับสนุนจัดตั้งที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการปฏิบัติงานบริหารโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ การทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตรที่มีความจำเป็นมาก คือการวางโครงการบริหารงาน วิชาการไว้อย่างชัดเจน ให้ครูทราบล่วงหน้า การจัดครูเข้าสอนได้เหมาะสมกับความสามารถและความถนัด การใช้และการปรับปรุงวิธีสอนใหม่มีประสิทธิภาพ การนำผลการวัดผลการประเมินผลมาใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดทำจัดหา และส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน จัดให้มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น การวางแผนการสอน โดยศึกษาแผนการสอนและทำบันทึกการสอนล่วงหน้า จัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือ จัดให้มีการสอนซ่อมเสริมและการใช้ทรัพยากรของชุมชนเพื่อการเรียนการสอน ที่มีความจำเป็นน้อยคือ การนิเทศการสอนภายในโรงเรียน

2. การบริหารงานบุคลากรที่มีความจำเป็นมากที่สุด คือ การประชุมครู เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน ให้โอกาสครูเข้าร่วมประชุม อบรมหรือสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเอง จัดให้มีสวัสดิการ เช่น มีบ้านพักอยู่ใกล้บริเวณโรงเรียน และการสงเคราะห์อื่น ๆ จัดทำเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเพื่อใช้พิจารณาความดีความชอบ สนับสนุนให้ครูได้ศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ จัดให้มีการปฐมนิเทศครูที่บรรจุใหม่ หรือโอนย้ายมาตลอดจนให้คำแนะนำแก่ครูปัจจุบัน ที่มีความจำเป็นน้อยคือ จัดงานสังสรรค์ เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างครู โดยไม่ให้กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจมากนัก

3. การบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีความจำเป็นมากที่สุดคือการแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน การจัดทำทะเบียนหรือหลักฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับประวัตินักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน การบริการด้านสุขภาพอนามัย การส่งเสริมกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน การจัดแผนรับนักเรียนประจำปี การจัดโครงการอาหารกลางวัน และการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนหรือภายในกลุ่มโรงเรียน ที่มีความจำเป็นน้อยคือ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

4. การบริหารงานอาคารสถานที่ ที่มีความจำเป็นมากคือ การวางแผนผังเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่ และบริเวณให้สะอาดปลอดภัย การปรับปรุงห้องเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนการสอน ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521 การปลูกต้นไม้ ไม้ดอก ไม้ประดับ เพื่อความร่มเย็น และสวยงาม

5. การบริหารงานธุรการและการเงิน ที่มีความจำเป็นมากคือ การจัดทำงบประมาณประจำปีของโรงเรียน การจัดทำบัญชีชนิดต่าง ๆ การจัดทำทะเบียนและสถิติ การจัดทำงานสารบรรณ การจัดซื้อและการจ้าง และการจัดทำเงินนอกงบประมาณ

6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่มีความจำเป็นมากคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาของโรงเรียน ร่วมมือกับชุมชน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ที่มีความจำเป็นน้อย คือ การจัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครองเพื่อสนับสนุนการทำงาน of โรงเรียน

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็น จำเป็นมากที่สุด คือ การทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร นอกจากนี้ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานวิชาการในเรื่องอื่น ๆ มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานวิชาการ กลุ่มครูมีความคิดเห็น จำเป็นมากที่สุดคือ การทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร นอกจากนั้นกลุ่มครูมีความเห็นว่าการบริหารงานวิชาการ ในเรื่องอื่น ๆ มีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น การนิเทศการสอนภายในโรงเรียนซึ่งมีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

2. การบริหารงานบุคลากร ที่กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องจัดงานสังสรรค์ เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างครู โดยไม่ให้กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจมากนัก ซึ่งกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีค่าจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานบุคลากร กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่องจัดงานสังสรรค์ เพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างครู โดยไม่ให้กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจมากนัก ซึ่งมีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

3. การบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่อง การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน และการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนหรือภายในกลุ่มโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่อง การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

4. การบริหารงานอาคารสถานที่ กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ทุกเรื่องมีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

การบริหารงานอาคารสถานที่ กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าทุกเรื่อง มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

5. การบริหารงานธุรการและการเงิน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่อง การจัดทำเงินนอกงบประมาณ ซึ่งมีความจำเป็นน้อย

การบริหารงานธุรการและการเงิน กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าทุกเรื่อง มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและการเงิน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก ยกเว้นเรื่อง จัดตั้งสมาคมครูและผูกครอง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งมีความจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า ทุกเรื่องมีความจำเป็นอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

ตอนที่ 3

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สรุปผลได้ ดังนี้)

1. การบริหารงานวิชาการที่มีปัญหามาก คือ การสอนเนื้อหาให้ครบตามหลักสูตร และการจัดหาวารสาร เอกสาร ตำราทางวิชาการไว้ให้ครูได้มีโอกาสค้นคว้าเพิ่มเติม มีปัญหาน้อยคือ การจัดห้องสมุดหรือมุมหนังสือ การสอนซ่อมเสริม การวางแผนการสอน ศึกษาแผนการสอนและการขำมันที่การสอนล่วงหน้า การปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การวางแผนนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน และการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน

สาเหตุของปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่า บุคลากรมีจำนวนน้อยไม่สามารถปฏิบัติตามโครงการให้บรรลุเป้าหมายได้ ไม่มีความรู้เรื่องการวางแผนและไม่เห็นความสำคัญ ขาดหนังสือหรือตำราให้ครูได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม ครูไม่มีเวลาศึกษาแผนการสอนและทำบันทึกการสอนล่วงหน้า เนื้อหาในหลักสูตรมากเกินไปและขาดสื่อ ขาดความรู้เรื่องการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น

2. การบริหารงานบุคลากร งานที่มีปัญหามาก คือ การจัดสรรอัตราครูให้แก่โรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ครูสอนไม่ครบชั้นทำให้ไม่ได้ผลเต็มที่ การกำหนดอัตราชั่วโมงการสอนให้กับครูมากเกินไป และครูไม่ได้รับการอบรมวิธีสอนในโรงเรียนที่มีครูสอนไม่ครบชั้น งานที่มีปัญหาน้อย คือ ครูแสดงความจำนงที่จะย้ายไปอยู่ในโรงเรียนใกล้ๆ อำเภอหรือจังหวัด การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในการพิจารณาความดีความชอบ การประชุมครูเพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน ครูไม่ได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมประชุมอบรมหรือสัมมนา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และครูไม่ได้รับการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ

สาเหตุของปัญหาในการบริหารงานบุคลากร รวบรวมความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่า บุคลากรไม่ใช้คนท้องถิ่น ไม่ได้รับการฝึกอบรมวิธีสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น วุฒิครูไม่ตรงกับความต้องการของโรงเรียน ไม่มีการประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียน การพิจารณาความดีความชอบ ไม่ได้ใช้เกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงานของครู

3. การบริหารงานกิจการนักเรียน งานที่มีปัญหามาก คือ การแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงานกิจการนักเรียน และการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน งานที่มีปัญหาน้อยคือ การจัดกิจกรรมทางวิชาการเสริมให้แก่นักเรียน จัดทำทะเบียนประวัตินักเรียนด้านการเรียน ความประพฤติและปัญหาอื่น ๆ ให้เรียบร้อย พร้อมทั้งจะนำมาใช้ได้ นักเรียนไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความสามารถ ทักษะ และความเป็นผู้นำนอกเหนือจากที่เรียน

ในชั้น การให้ความช่วยเหลือแนะนำในการแก้ปัญหาแก่นักเรียนเมื่อนักเรียนประสบกับปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง

สาเหตุของปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ซึ่งรวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่า สาขามุคตากรที่มีประสบการณ์ทางด้านกิจกรรมนักเรียน จำนวนครูมีน้อยและไม่สนใจงานกิจกรรมนักเรียน การจัดทำทะเบียนนักเรียน ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ครูไม่มีเวลาในการจัดทำทะเบียนนักเรียน จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลนมีมาก ผู้ปกครองสนับสนุนให้นักเรียนขาดเรียน เพื่อช่วยหางานทำงาน

4. การบริหารงานอาคารสถานที่ งานที่มีปัญหาน้อย คือ การบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่และบริเวณให้สะอาดปลอดภัย และการจัดอาคารสถานที่ให้สะดวกแก่การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

สาเหตุของปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ ซึ่งรวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่า สาขามุคตากรและงบประมาณในการดูแลรักษาและซ่อมแซม จำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอกับชั้นเรียนที่เปิดสอน อาคารเรียนเป็นอาคารชั่วคราวไม่สามารถจะเก็บวัสดุครุภัณฑ์ที่มีค่าให้ปลอดภัยได้

5. การบริหารงานธุรการและการเงิน งานที่มีปัญหามาก คือ งบประมาณค่าวัสดุไม่เพียงพอที่จะจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียน งานที่มีปัญหาน้อย คือ การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงานธุรการและการเงิน การจัดอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการให้บริการต่อการทำงานของครู การดูแลรักษาซ่อมแซมครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่ปฏิบัติงานได้ดี การจัดสำนักงานธุรการหรือบริการต่างๆ ไม่สะดวกแก่ผู้มาติดต่อกับทางโรงเรียน การจัดระบบการรับ เก็บ และรักษาเอกสารเพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า และการจัดทำบัญชีชนิดต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

สาเหตุของปัญหาในการบริหารงานธุรการและการเงิน รวบรวมความคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ว่า สาขามุคตากรที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงิน ไม่มีสถานที่ปฏิบัติงานธุรการโดยเฉพาะ ไม่มีตู้เก็บเอกสาร ขาดการดูแลรักษาและซ่อมแซมครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่จะใช้การได้ดี

6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน งานที่มีปัญหาน้อยคือ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในชุมชนมาเป็นวิทยากร ให้ความรู้แก่คณะครูและนักเรียน การสนับสนุนทางด้านการเงิน และวัสดุครุภัณฑ์ หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ จากชุมชน การจัดบริการให้ความรู้เพื่อประโยชน์ต่อ การดำรงชีพของคนในท้องถิ่น โอกาสในการออกไปพัฒนาชุมชนของคณะครูและนักเรียน ในโรงเรียน การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ ผู้ปกครอง ความร่วมมือและช่วยเหลือของครูในโรงเรียนในการจัดกิจกรรมของชุมชน ชุมชนหรือผู้ปกครองไม่มีโอกาสใช้อาคารสถานที่และบริเวณของโรงเรียน

สาเหตุของปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน ซึ่งรวบรวมความคิดเห็นจากการตอบคำถามปลายเปิด สรุปได้ว่า ชุมชน ไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา โรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน ขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนไม่มี วิทยากรที่มีความรู้ทางวิชาชีพที่จะแนะนำชุมชน ทางคมนาคมไม่สะดวกและห่างไกล ชุมชนยากจนไม่สามารถสนับสนุนด้านการเงินแก่โรงเรียน

ข. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหา มาก คือการสอนเนื้อหาวิชาให้ครบตามหลักสูตร นอกจากนั้นกลุ่มผู้บริหารมีความคิด เห็นว่า การบริหารงานวิชาการในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานวิชาการ กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามาก คือ การจัดหาวัสดุและเอกสาร ตำราทางวิชาการไว้ให้ครูได้มีโอกาสค้นคว้า เพิ่มเติม และการสอนเนื้อหาวิชาให้ครบตามหลักสูตร นอกจากนั้นกลุ่มครูมีความ คิดเห็นว่า การบริหารงานวิชาการในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบ ชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

2. การบริหารงานบุคลากร กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหา
มาก คือ การจัดสรรอัตราครูให้แก่โรงเรียน ไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน
ครูสอนไม่ครบชั้นทำให้ได้ผลไม่เต็มที่ การกำหนดอัตราชั่วโมงการสอนให้กับครูมาก
เกินไป ครูไม่ได้รับการอบรมวิธีสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น นอกจากนั้น กลุ่ม
ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า การบริหารงานบุคลากรในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานบุคลากรที่กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามาก
คือ การจัดสรรอัตราครูให้แก่โรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน
ครูสอนไม่ครบชั้นทำให้ได้ผลไม่เต็มที่ การกำหนดอัตราชั่วโมงการสอนให้กับครูมาก
เกินไป ครูไม่ได้รับการอบรมวิธีสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น ครูแสดงความจำนง
ที่จะย้ายไปอยู่ไกล ๆ อำเภอหรือจังหวัด นอกจากนั้นกลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า การบริหาร
งานบุคลากรในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู
เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น
ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01 ในเรื่องการประเมิน
ผลการปฏิบัติงานของครูในการพิจารณาความดีความชอบ

3. การบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามี
ปัญหามากคือ การแก้ปัญหานักเรียนขาดเรียน การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการ
บริหารงานกิจการนักเรียน นอกจากนั้นกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่า การบริหาร
งานกิจการนักเรียนในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานกิจการนักเรียน กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า มีปัญหา
มาก คือ การแก้ปัญหาเรียนขาดเรียน การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการ
บริหารงานกิจการนักเรียนและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนขาดแคลน นอกจากนั้น
กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ใน
ระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู
เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบ
ชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

4. การบริหารงานอาคารสถานที่ กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อย คือการบำรุงรักษา และการซ่อมแซมอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้สะอาดปลอดภัย การจัดการอาคารสถานที่ให้สะดวกแก่การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อยคือ การบำรุงรักษาและซ่อมแซมอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้สะอาดปลอดภัย และการจัดการอาคารสถานที่ให้สะดวกแก่การเรียนการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

5. การบริหารงานธุรการและการเงิน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามาก คืองบประมาณค่าวัสดุไม่เพียงพอที่จะจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียน นอกจากนั้นกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานธุรการและการเงินในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานธุรการและการเงิน กลุ่มครูมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามาก คืองบประมาณค่าวัสดุไม่เพียงพอที่จะซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียน นอกจากนั้นกลุ่มครูมีความคิดเห็นว่าการบริหารงานธุรการและการเงินในเรื่องอื่น ๆ มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานธุรการและการเงินโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น .01

6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน กลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามาก คือการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในชุมชน

มาเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่คณะครู และนักเรียน นอกจากนั้น กลุ่มผู้บริหารมีความ
 คิดเห็นว่า การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนในเรื่องอื่น ๆ
 มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน กลุ่ม
 ครูมีความคิดเห็นว่า ทุกเรื่องมีปัญหามีอยู่ในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู
 เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน โรงเรียน
 ประถมศึกษาขนาดเล็ที่มีครูไม่ครบชั้น ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่
 ระดับความเชื่อมั่น .01

ค. ปัญหาอื่น ๆ และแนวทางแก้ไข ซึ่งรวบรวมความคิดเห็นจากการ
 ทอนแบบสอบถามปลายเปิด สรุปได้ว่า โรงเรียนไม่ได้จัดทำโครงการสำหรับการ
 ปฏิบัติประจำปี เนื่องจากจำนวนบุคลากรมีน้อย และไม่ได้เป็นคนในท้องถิ่น ซึ่งมี
 ปัญหาเรื่องการคมนาคม บุคลากรไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม จึงเข้ากับ
 ชุมชนไม่ได้ อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือกับชุมชนในกิจกรรม
 ต่าง ๆ เท่าที่ควร บริเวณโรงเรียนคับแคบและมีน้ำท่วมจึงไม่เหมาะแก่การดำเนิน
 การเกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน
ประถมศึกษาขนาดเล็ที่มีครูไม่ครบชั้น

ส่วนที่ 1

เกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ที่มีครูไม่ครบชั้น จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญของงานตรงกันคือ การบริหารงานวิชาการ (ตารางที่ 28) การบริหารงานบุคลากร (ตารางที่ 23 และตารางที่ 29) การบริหารงานอาคารสถานที่ (ตารางที่ 26 และตารางที่ 31) การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน (ตารางที่ 27 และตารางที่ 33)

ส่วนงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดลำดับความสำคัญแตกต่างกัน และน่าจะนำมาอภิปรายคือ การช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน การจัดทำบัญชีต่าง ๆ การจัดทำทะเบียนและสถิติ การจัดทำงานสารบรรณ เป็นต้น

การช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นลำดับ 3 (ตารางที่ 24) แต่ครูให้ความสำคัญเป็นลำดับ 4 จะเห็นว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญของการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลนมากกว่าครู ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คงจะเป็นเพราะผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ (31 - 40 ปี ตารางที่ 13) ซึ่งโดยธรรมชาติแล้วผู้ใหญ่ย่อมจะมีเมตตาต่อเด็ก อีกประการหนึ่งผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอายุราชการมาก (ระหว่าง 6 - 10 ปี ตารางที่ 14) ย่อมมีประสบการณ์และคลุกคลีกับผู้ปกครองนักเรียนมากกว่าครู ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุราชการน้อย (1-5 ปี ตารางที่ 14) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยในการนิเทศการศึกษาพบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ มีภูมิสำเนาหรือมีครอบครัวอยู่ใกล้ๆ กับโรงเรียน ย่อมทราบถึงความขาดแคลนของชุมชนเป็นอย่างดี ดังนั้นผู้บริหารจึงให้ความสำคัญของการช่วยเหลือนักเรียนขาดแคลน เป็นอันดับที่สูงกว่าครู

การจัดทำบัญชีต่าง ๆ และการจัดทำทะเบียนและสถิติ ทั้ง 2 งาน
 นี้เป็นงานธุรการ ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นอันดับ 3 และอันดับ 4 ตามลำดับ (ตาราง
 ที่ 26) แต่ครูให้ความสำคัญของงานทั้ง 2 นี้เป็นอันดับที่ 3 และ 3 ตามลำดับ
 (ตารางที่ 32) จะเห็นว่าครูให้ความสำคัญของงานธุรการทั้ง 2 สูงกว่าผู้บริหาร
 ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าอภิปรายมาก เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้บริหารจะปฏิบัติงานธุรการมาก
 กว่างานบริหารโรงเรียนท่านอื่น ๆ ดังที่ ภิญโญ สาธร (2526: 340) กล่าวว่า
 "ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ส่วนมากใช้เวลาในการบริหารด้วยการปฏิบัติงาน
 ธุรการ" การที่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น มีความคิด
 เห็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีต่าง ๆ และการจัดทำทะเบียนและ
 สถิติเป็นอันดับต่ำกว่าครูนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารคงจะมีความคิดว่าโรง
 เรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้นเป็นโรงเรียนที่ไ้รับงบประมาณน้อย
 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 90) จำนวนนักเรียน
 ก็มีน้อยและมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อย ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ 2525: 1) จึงเห็นงานการจัดทำบัญชีต่าง ๆ และการจัดทำทะเบียนและ
 สถิติเป็นงานที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อนเพราะปริมาณของงานมีน้อย เนื่องจากเป็นโรงเรียน
 ขนาดเล็ก ดังที่ จาร์ส นองมาก และวิจิตร ภักดิ์รัตน (2526: 204) กล่าวว่า...
 "โรงเรียนขนาดเล็ก งานธุรการอาจจะไม่ยุ่งยาก ไม่จำเป็นต้องมีเจ้าหน้าที่หรือ
 ห้องธุรการโดยเฉพาะเหมือนโรงเรียนขนาดใหญ่" ดังนั้นผู้บริหารจึงให้ความสำคัญ
 ของการจัดทำบัญชีต่าง ๆ และการจัดทำทะเบียนและสถิติในอันดับต่ำกว่าครู ส่วนการ
 ที่ครูให้ความสำคัญของการจัดทำบัญชีต่าง ๆ และการจัดทำทะเบียนและสถิติเป็นอันดับ
 ที่สูงกว่าผู้บริหารนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าจะจะเป็นเพราะครูส่วนใหญ่เป็นครูบรรจุ
 ใหม่ ดังปรากฏจากการวิจัยว่า ครูที่มีอายุราชการ 1 - 5 ปี มีจำนวนมากที่สุด
 และอายุน้อย คือมีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีจำนวนมากที่สุด (ตารางที่ 14)
 แสดงว่า เพิ่งสำเร็จการศึกษา จึงมีความคิดเห็นว่า การจัดทำบัญชีและการจัดทำทะเบียน
 และสถิติเป็นงานสำคัญเพราะได้รับการศึกษามาอย่างนั้นประกอบกับไม่มีประสบการณ์
 ในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงให้ความสำคัญของการจัดทำ

บัญชีและการจัดทำทะเบียนและสถิติในอันคัมสูงกว่าผู้บริหาร

การจัดทำงานสารบรรณ ผู้บริหารให้ความสำคัญเป็นอันคัม 2 (ตารางที่ 27) แต่ครูให้ความสำคัญเป็นอันคัม 4 (ตารางที่ 33) การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญของงานสารบรรณสูงนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า

เพราะงานสารบรรณเป็นงานที่ครอบคลุมสิ่งเหล่านี้คือ การคิด ร่าง เขียน แต้ง พิมพ์ จด จำ ทำสำเนา รับ บันทึก ย่อเรื่อง เสนอ สั่งการ ทอบ เก็บ เข้าที่ และค้นหา (ภิญโญ สาร 2526: 344)

งานเหล่านี้ผู้บริหารจะต้องจัดทำในโรงเรียนที่ตนรับผิดชอบ เพราะโรงเรียนเป็นหน่วยงานหน่วยหนึ่ง ซึ่งจะต้องมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มโรงเรียน สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ดังนั้นโรงเรียนจะต้องปฏิบัติงานนี้โดยเคร่งครัด และให้ถูกต้องตามระเบียบของสำนักงานกฤษฎมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2506 นอกจากนี้ พิซค์ (1957: 211-225) มีความคิดเห็นว่างานธุรการเป็นงานอันหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องปฏิบัติด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้บริหารจึงให้ความสำคัญของการจัดทำงานสารบรรณไว้ในอันคัม 2 ส่วนครูจะปฏิบัติงานทางด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่ได้ปฏิบัติงานสารบรรณ เพราะงานสารบรรณไม่ใช่งานในหน้าที่ จึงไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำงานสารบรรณ และให้ความสำคัญเป็นอันคัม 4

ส่วนที่ 2

ความจำเป็นเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น

1. การบริหารงานวิชาการ ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่ามี ความจำเป็นน้อย คือการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน การที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเช่นนี้ คงจะเป็นเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น มีบุคลากรน้อย ผู้บริหารไม่มีเวลาในการนิเทศ เพราะต้องปฏิบัติงานสอนด้วย (กรมวิชาการ 2516: 63) และอาจจะเป็นเพราะผู้บริหารและครูกลัวว่าการพูดคุยกันถึงปัญหาต่าง ๆ

ของโรงเรียนอย่างไม่เป็นทางการก็เป็นการนิเทศอยู่แล้ว จึงมีความคิดเห็นว่าการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความจำเป็นน้อย

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญที่ผู้บริหารควรจะต้องปฏิบัติ เพราะเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโดยตรง (Harris, 1956: 221-224) และการนิเทศโดยผู้บริหารย่อมได้ผลดีกว่าผู้นิเทศที่เป็นบุคคลภายนอก เพราะไม่ต้องเสียเวลาสร้างความคุ้นเคยและศึกษาปัญหา ดังที่ สันต์ ชรรณบำรุง (2525: 83) อาคม จันทสุนทร (2521: 61 - 62) และ ชาย วัชรพิทยากุล (2525: 59-60) กล่าวไว้โดยสรุปว่า การนิเทศโดยผู้บริหารย่อมได้ผลดี เพราะผู้บริหารเป็นผู้คุ้นเคยกับครู ย่อมทราบปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างดี และนิเทศได้ตลอดเวลา ทั้งยังสามารถติดตามผลการนิเทศได้สะดวก ดังนั้นผู้วิจัยจึงเสนอแนะว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนตามสภาพของโรงเรียน เช่น แนะนำวิธีสอนให้แก่ครูที่บรรจุใหม่ ช่วยครูแก้ปัญหาในเรื่องการเรียนการสอน สาธิตการสอนโดยผู้บริหารเอง หรือครูในโรงเรียน เป็นต้น

2. การบริหารงานบุคลากร ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่ามี ความจำเป็นน้อย คือ การจัดส่งสรรคเพื่อสร้างความสามัคคีระหว่างครู โดยไม่ให้เกิดกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจมากนัก เมื่อพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นเช่นเดียวกับผู้บริหารและครู เพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้นมีบุคลากรน้อย การส่งสรรค กระทบกันเป็นประจำอยู่แล้ว เนื่องจากพักอยู่บ้านพักครูด้วยกัน ความคุ้นเคยรักใคร่ย่อมเกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องส่งงานส่งสรรคให้สิ้นเปลืองโดยไร้เหตุ

3. การบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น ว่ามีความจำเป็นน้อยคือ การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนส่วนใหญ่ยากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523: 13) ผู้ปกครองไม่สนับสนุน ไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนี้ ประกอบกับทางโรงเรียนมีบุคลากรจำกัด จึงไม่สามารถดำเนินการได้ โรงเรียนมุ่งสอนให้ครบหลักสูตรตามแผนการสอนอย่างเถียว อย่างไรก็ตามผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการนิเทศเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ เพราะ

เป็นการฝึกนักเรียนให้รู้จักทำงานเป็นหมู่คณะ รู้จักรับผิดชอบ มีเหตุผล รู้จักการแบ่งปัน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ 2527: 204) อันเป็นพื้นฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตย จึงขอเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจะจัดกิจกรรมนี้ตามสภาพของโรงเรียน เพราะกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนจะช่วยให้เศรษฐกิจของผู้ปกครองดีขึ้น เพราะนอกจากจะซื้อของได้ในราคาที่ประหยัดแล้ว ยังจะได้เงินปันผลในส่วนที่เป็นกำไรอีกด้วย

4. การบริหารงานอาคารสถานที่ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า มีความจำเป็นมาก ผู้วิจัยเห็นด้วย เพราะอาคารสถานที่ที่เป็นสถานที่ให้การศึกษาแก่นักเรียน โรงเรียนจะต้องจัดให้สะอาด สะดวก และปลอดภัยแก่นักเรียน เพราะถ้าโรงเรียนมีอาคารสถานที่สะอาด ร่มรื่นและปลอดภัย จะเป็นสิ่งที่ช่วยชักจูงให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียน และเป็นการฝึกนิสัยให้นักเรียนรักความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยอีกด้วย จึงขอเสนอแนะว่า ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ เช่น การประกวดการจัดชั้นเรียน การประกวดไม้ดอกไม้ประดับ เป็นต้น

5. การบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเป็นส่วนรวมว่า มีความจำเป็นมาก เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยเห็นด้วยกับความคิดเห็นนี้ เพราะว่างานธุรการและการเงินช่วยในการบริหารงานโรงเรียนด้านอื่น ๆ ค่าเงินไปช่วยความราบรื่น ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ส่วนมาก จึงให้เวลาในการปฏิบัติงานด้านธุรการมากกว่าการบริหารงานด้านอื่น ๆ (ภิญโญ สาธร 2526: 340) ดังนั้นจึงเสนอแนะว่า โรงเรียนควรปฏิบัติงานธุรการและการเงินอย่างเคร่งครัดให้ถูกต้องตามระเบียบ ผู้บริหารจะต้องศึกษาระเบียบเกี่ยวกับงานธุรการและการเงินให้เข้าใจ เพื่อจะได้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

6. การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ข้อที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่า จำเป็นน้อย คือ จัดตั้งสมาคมครูและผู้ปกครอง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นการสมควรอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะว่า การดำเนินการจัดตั้งสมาคมครู และผู้ปกครองจะต้องมี

บุคลากรเพียงพอที่จะรับผิดชอบดำเนินการ แต่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น มีบุคลากรจำกัด มีงานประจำที่จะต้องปฏิบัติมากอยู่แล้ว เนื่องจากต้องสอนมากกว่า 1 ชั้นเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522: 4-5) ประกอบกับผู้ปกครองไม่สนใจในกิจการของโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือและไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยากจน ต้องย้ายถิ่นเข้ามาหาถิ่นอยู่อาศัย นอกนั้นก็ขอเสนอแนะว่า แม้ว่าโรงเรียนไม่สามารถจะจัดตั้งสมาคมฯ ได้ แต่ก็ควรจะมีกิจกรรมที่ให้ผู้ปกครองกับคณะครูได้พบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น เชิญผู้ปกครองมาประชุมปรึกษาหารือหรือชมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นในวันปิฎกภาคเรียนหรือวันสิ้นปีการศึกษา เป็นต้น จะช่วยให้ผู้ปกครองได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของโรงเรียนและความก้าวหน้าของบุตรหลาน อันจะเป็นแนวทางให้ผู้ปกครองเข้าใจโรงเรียน และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนในโอกาสต่อไป

2. ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น

2.1 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ โดยส่วนรวมผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่มีข้อที่มีปัญหามาก ที่น่าจะนำมาอภิปรายคือ การสอนเนื้อหาวิชาให้ครบตามหลักสูตร กับการจัดเวลาสอน เอกสารตำราทางวิชาการไว้ให้ครูได้มีโอกาสค้นคว้าเพิ่มเติม ปัญหาเหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นปัญหาทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการสอน เนื้อหาวิชาให้ครบตามหลักสูตร เพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีครูจำนวนน้อย ต้องรับผิดชอบในค่านอื่นอีก และไม่มีความสามารถที่จะสอนได้ทุกกลุ่มประสบการณ์ ทั้งภาคสื่อการเรียนและนักเรียนภาคเรียนเป็นจำนวนมาก จึงเรียนไม่ทันกัน จึงสอนไปไคร้ๆ และเนื้อหาวิชามากเกินไป โดยเฉพาะกลุ่มทักษะ จึงขอเสนอแนะว่า การเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูไม่ครบชั้น หากค้นสังเกตควรจะได้ให้ความช่วยเหลือในเรื่องสื่อการเรียนที่ช่วยลดเวลาการทำงานของครู โดยประสานงานกับโครงการส่งเสริมสมรรถภาพ

การสอน (RIT) เพื่อแก้ปัญหาโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น สำหรับการจัดหา วารสาร เอกสาร ตำราทางวิชาการไว้ให้ครูมีโอกาสศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมนั้น เนื่องจากโรงเรียนไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อ ตำรา วารสาร เอกสาร ทาง วิชาการโดยตรง เพราะงบประมาณที่ได้รับเป็นงบประมาณค่าวัสดุรายหัวนักเรียน ใช้สำหรับซื้อสื่อการเรียนการสอน ซึ่งมีไม่มากนัก และส่วนใหญ่ใช้งบประมาณบางส่วนไปใช้ในการก่อสร้าง เช่น สร้างรั้วโรงเรียน เป็นต้น โดยไม่คำนึงว่า งาน วิชาการเป็นงานสำคัญ เป็นหัวใจของโรงเรียน และงานวิชาการจะดีได้ก็ต่อเมื่อ ครู นักเรียนมีเอกสารหรือตำราทางวิชาการสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ผู้ วิจัยมีข้อเสนอแนะในเรื่องนี้ว่า ทางต้นสังกัดควรที่จะกำหนดในงบประมาณโดยคง เป็นเกณฑ์ว่า ในแต่ละปีควรจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อวารสาร ตำรา เอกสาร ทางวิชาการสำหรับให้ครูนักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมก็เปอร์เซ็นต์ของงบประมาณ ของโรงเรียน เพื่อป้องกันมิให้ผู้บริหารละเลยเกี่ยวกับเรื่องนี้ นอกจากนี้ผู้บริหาร ควรแสวงหาแหล่งที่จะได้วารสาร เอกสารทางวิชาการโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น หน่วยงานราชการ สำนักพิมพ์ มูลนิธิ โดยติดต่อเป็นสมาชิก หรือขอบริจาคหนังสือ เข้าห้องสมุดโรงเรียน ก็จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้โรงเรียนมีหนังสือ ตำรา ให้ครูและ นักเรียนได้อ่านมากขึ้น

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร โดยส่วนรวมแล้วผู้ตอบ แบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาน้อย แต่มีข้อที่มีปัญหามาก ที่น่าจะนำมาอภิปราย คือ การจัดสรรอัตราครูให้แก่โรงเรียนไม่เพียงพอกับความต้องการของโรงเรียน ครูสอนไม่ครบชั้นทำให้ไม่ได้ผลเต็มที่ การกำหนดอัตราชั่วโมงการสอนให้ครูมากเกินไป และครูไม่ได้รับการอบรมวิธีสอนในโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น จะเห็นว่า ปัญหาทั้ง 4 ข้อนี้ เป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกันอยู่ เมื่อมีปัญหามาในข้อหนึ่ง ก็จะเกิดปัญหาในข้ออื่น ๆ ตามมา โดยสรุปแล้วปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร ปัญหาใหญ่อยู่ที่การขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งทางราชการก็ไม่สามารถบรรจุครูให้ครบชั้นได้ ทั้งนี้ ก็เพราะว่า โรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนน้อย ถ้าบรรจุครูครบทุกชั้น จะทำให้อัตราครูต่อนักเรียนต่ำมาก ซึ่งเป็นการสิ้นเปลืองมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2522: 4) ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จะ

ขนาดเล็กต่อไปอีกนาน (กรมวิชาการ 2516: 60) ดังนั้นจึงขอเสนอแนะว่า เมื่อรัฐไม่สามารถจะบรรจุครูให้ครบชั้นได้ ควรจัดอบรมวิธีสอนในโรงเรียน ที่มีครูไม่ครบชั้นให้แก่ครู ให้มีเทคนิคในการควบคุมชั้น เทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อโรงเรียนประเภทนี้ หรือจัดหาครูช่วยสอนในท้องถิ่นนั้น หรือค้นสังกัดได้ประสานงานกับวิทยาลัยครู ซึ่งนักศึกษาที่มีภูมิสำเนาในท้องถิ่นเหล่านี้ไปฝึกสอนในโรงเรียนในท้องถิ่นของตน ก็จะเป็นการลดปัญหาเกี่ยวกับการขาดบุคลากรในโรงเรียนได้บ้าง

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียน โดยส่วนรวมแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่า มีปัญหาอยู่ในเกณฑ์น้อย แต่มีข้อที่มีปัญหามากที่นำมาอภิปรายคือ การขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงานกิจการนักเรียน การให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่ขาดแคลน และการแก้ปัญหาแก่นักเรียนขาดเรียน

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรที่เหมาะสมกับการบริหารงานกิจการนักเรียนนั้น เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นความจริง เพราะจำนวนครูในโรงเรียนประเภทนี้มีน้อยอยู่แล้ว มุ่งสอนแต่เนื้อหาวิชาให้ครบตามหลักสูตร จึงไม่สนใจงานกิจกรรมนักเรียน และทางราชการก็ไม่สามารถบรรจุครูให้ได้อีก จึงขอเสนอแนะว่าควรจะได้พัฒนาครูในโรงเรียนให้มีความรู้และทักษะในการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยค้นสังกัดจัดอบรมครูเกี่ยวกับวิธีจัดกิจกรรมนักเรียน ในภาคฤดูร้อน หรือตามความเหมาะสม และให้ศึกษานิสเทศนิเทศโรงเรียนประเภทนี้เดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย หรือทางโรงเรียนจัดทัศนศึกษาดูงานโรงเรียนที่จัดกิจกรรมนักเรียนได้ดีภายในกลุ่มโรงเรียน

ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาแก่นักเรียนที่ขาดแคลน และการแก้ปัญหาแก่นักเรียนขาดเรียนนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่ว ๆ ไปในโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในท้องที่ทุรกันดาร ทางคมนาคมไม่สะดวก ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองไม่ดี ส่วนใหญ่มากจน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523: 15) มีอาชีพรับจ้างทำไร่ ต้องขายดินที่ทำมาหากิน และต้องการให้

นักเรียนขาดเรียนเพื่อกลับบ้านและน้อง จึงเกิดปัญหานักเรียนขาดเรียน ทั้งนี้ โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ โดยการแสวงหาทุนสนับสนุนจากภายนอกเข้ามาช่วยเหลือ เช่น บริษัท ห้างร้าน มูลนิธิ หรือรับบริจาคเสื้อผ้า สมุด หนังสือ จากบุคคลทั่วไป และทางโรงเรียนควรจะไปปรึกษาทหารอกับผู้ปกครองให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการศึกษา

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาน้อย แต่มีสิ่งที่นำมาอภิปรายคือ การขาดแคลนนักการภารโรงมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาด และซ่อมแซมสิ่งชำรุดทรุดโทรมเกี่ยวกับเรื่องการทำความสะอาดอาคารสถานที่ นักเรียนพอจะช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ให้แกครุได้ แต่เกี่ยวกับเรื่องการซ่อมแซมสิ่งสึกหรอของอาคาร โต๊ะ ม้านั่ง เหล่านี้ เป็นปัญหามาก ข้อเสนอแนะก็คือ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ จัดโครงการให้นักการภารโรงได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและร่วมมือกันซ่อมแซมสิ่งสึกหรอของโรงเรียนต่าง ๆ ในอำเภอหมุนเวียนกันไป เกือบทุกครั้ง คงจะแก้ปัญหาการขาดแคลนนักการภารโรงได้บ้าง

2.5 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานธุรการและการเงิน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า มีปัญหาน้อย ทิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นความจริงเพราะโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นหน่วยงานย่อย ๆ งานธุรการย่อมไม่ซับซ้อนมากนัก (จำรัส นองมาก และวิจิตร ภักดิ์รัตน์ 2526: 204) วัสดุอุปกรณ์มีน้อย จึงมีปัญหาน้อย แต่ก็มีข้อที่นำมาอภิปรายคือ งบประมาณค่าวัสดุไม่เพียงพอที่จะจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียน ซึ่งมีปัญหามาก สำหรับงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้ เป็นงบประมาณวัสดุรายหัว ที่รัฐคิดให้มากหรือน้อยตามสัดส่วนจำนวนนักเรียน คิดว่าอาจทางโรงเรียนนำไปจัดซื้อเกี่ยวกับสื่อการเรียนโดยเฉพาะคงไม่มีปัญหา แต่ผู้บริหารบางคนนำเงินงบประมาณค่าวัสดุนี้ไปใช้ในกิจกรรมด้านอื่นด้วย เช่น การสร้างรั้วของโรงเรียน เป็นต้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าเงินค่าวัสดุไม่เพียงพอ

2.6 ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า มีปัญหาน้อย เมื่อพิจารณา

แล้วเห็นว่า น่าจะเป็นความจริงที่ว่า มีปัญหา น้อย เพราะโรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น มีบุคลากรน้อย มีงานสอนมาก จึงไม่ค่อยจะไ้ปฏิบัติ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน จึงมองว่ามีปัญหา น้อย และมีข้อที่ จะนำมาอภิปรายอีก คือ การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาเป็นวิทยากรให้ ความรู้แก่คณะครูและนักเรียน ซึ่งมีปัญหา ค่อนข้างไปทางมาก ($\bar{x} = 2.49$) ข้อนี้ เป็นความจริง เพราะชุมชนส่วนใหญ่ไม่มีผู้ทรงคุณวุฒิ และไม่ให้ความร่วมมือ ไม่ สนใจในเรื่องการศึกษา และทางคมนาคมไม่สะดวก ข้อเสนอแนะสำหรับปัญหา ข้อนี้คือ ผู้บริหารควรจะปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนให้มาก กว่าที่เป็นอยู่ เพราะถ้าโรงเรียนและชุมชนมีการประสานงานกันดี จะทำให้เกิด ความสัมพันธ์กันและเข้าใจซึ่งกันและกันดี จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียน ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและเจริญก้าวหน้า ซึ่งจะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาการขาดเรียนของนักเรียน เป็นต้น

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นในงาน 6 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงานบุคลากร งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารอาคารสถานที่ งานบริหารการเงินและธุรการ และงานบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน และชุมชน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน และความคิดเห็น ของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้นในงาน 6 งานดังกล่าว ปรากฏว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน ปัญหาการบริหารงานอาคารสถานที่ และปัญหา งานธุรการ เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันปรากฏว่าไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน แต่ สำหรับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานบุคลากรและ ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกันแล้ว ปรากฏว่าแตกต่างกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจะนำมาอภิปราย

ปัญหาการบริหารงานบุคคลากร เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกัน คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในการพิจารณาความดีความชอบ ซึ่งผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 1.85$) คงจะเป็นเพราะผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูนั้นมีขั้นตอนซับซ้อน การพิจารณาให้ความดีความชอบสามารถปฏิบัติได้โดยไม่ต้องประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเพราะจำนวนครูมีน้อย ย่อมทราบพฤติกรรมต่าง ๆ ในการทำงานของครูเป็นอย่างดีจึงคิดว่ามีปัญหาน้อย ส่วนครูมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเพื่อพิจารณาความดีความชอบมีปัญหามากกว่า ($\bar{x} = 2.29$) ทั้งนี้เพราะว่าการที่จะพิจารณาความดีความชอบนั้น ควรจะได้มีการที่ค่าผลงานของครูที่ปฏิบัติไปแล้วแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงพิจารณาความดีความชอบตามผลของงานนั้น แต่การที่ค่าของงานที่ครูปฏิบัติกันกระทำไต่ยาก ครูจึงมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูในการพิจารณาความดีความชอบมีปัญหามากกว่า

ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน เรื่องที่ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันคือ การประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ผู้ปกครอง กับการสนับสนุนทางการเงิน วัสดุ หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ จากชุมชน

สำหรับเรื่องการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองนั้น ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 1.72$) คงจะเป็นเพราะผู้บริหารรับราชการในโรงเรียนนี้มานาน (ตารางที่ 14) และส่วนใหญ่จะเป็นคนท้องถิ่น หรือมีครอบครัวอยู่ที่นั่น (จากประสบการณ์การนิเทศการศึกษาของผู้นวิจัย) จึงทำให้ผู้บริหารมีความคุ้นเคยกับผู้ปกครองมากกว่าครู ซึ่งสามารถจะชี้แจงกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองได้ง่ายกว่าครู ผู้บริหารจึงคิดว่ามีปัญหาน้อย ส่วนครูไม่ใช่เป็นคนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2523: 13) เวลาที่จะไปคลุกคลีกับผู้ปกครองมีน้อย ไม่มีโอกาสที่จะพบปะกับผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองต้องออกไปทำงาน ดังนั้นจึงมีความคิดเห็นว่าการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจกรรมและความก้าวหน้าของโรงเรียนแก่ผู้ปกครองอย่างเป็นทางการ เป็นเรื่องที่มีปัญหามากกว่าความคิดเห็นของผู้บริหาร ($\bar{x} = 2.02$)

ส่วนเรื่อง การสนับสนุนทางการเงิน วัสดุครุภัณฑ์หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ จากชุมชน ก็ทำนองเดียวกัน ซึ่งผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาน้อย ($\bar{x} = 2.05$) เพราะอาศัยความคุ้นเคยและความสัมพันธ์ที่มีต่อชุมชนขอความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนไต่ถามกว่าครู ส่วนครูไม่ใช่คนท้องถิ่น และเป็นครูซึ่งบรรจุนใหม่ (พิจารณาจากอายุราชการ ซึ่งมีอายุราชการระหว่าง 1 - 5 ปี มากที่สุด ตารางที่ 15) ไม่มีความคุ้นเคยกับชุมชน ดังนั้นการที่จะขอความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนจึงเป็นเรื่องยากและเป็นปัญหาสำหรับครู ดังนั้นครูจึงมีความคิดเห็นว่าการสนับสนุนทางการเงินและวัสดุ ครุภัณฑ์ หรือความช่วยเหลืออื่น ๆ จากชุมชน มีปัญหามากกว่าที่ผู้บริหารมีความคิดเห็น ($\bar{x} = 2.37$)

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยในรูปแบบสอบถาม น่าจะมีการวิจัยภาคสนาม (Field study) โดยการไปสังเกต สัมภาษณ์ และเข้าไปศึกษาปฏิบัติการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งจะต้องใช้เวลาพอสมควร แต่ก็จะได้ผลดีเพราะผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นได้สูงกว่าการใช้แบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียว
2. ควรขยายขอบเขตของกลุ่มประชากร โดยขยายกลุ่มประชากรถึงผู้ที่มีส่วนในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น เช่น ผู้ปกครอง ศึกษานิเทศก์ หัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มประชากรเหล่านั้น จะทำให้ผลการวิจัยมีความเชื่อมั่นมากยิ่งขึ้น

